

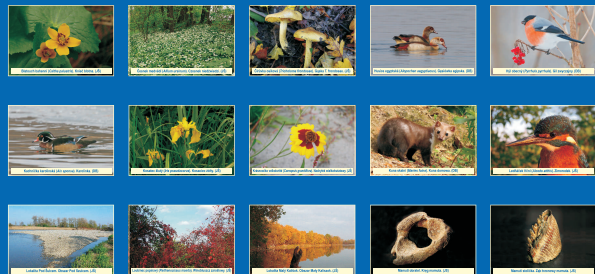
Poznejte Hraniční meandry Odry

Přírodní památka Hraniční meandry Odry zasahuje v Bohumíně katastrálně hned do několika jeho částí – Nového a Starého Bohumína a Kopytova. Meandrující úsek řeky Odry ovšem začíná za zastavěnou částí ve Starém Bohumíně a končí v nejnižším místě Moravskoslezského kraje na soutoku řek Odry a Olše (195 m n. m.). Součástí meandrů jsou kromě přilehlých lužních porostů, luk a orné půdy na pravém břehu také dvě vodní plochy, a to Malý Kalíšok – nádrž po dřívější těžbě šterkopisku (5 ha) a mrtvé rameno Odry, ležící v blízkosti loděnice (1,5 ha). Vnitřní část mrtvého ramene a lužní les mezi řekou a bývalým korytem už leží na území Polské republiky (Chatulup, obec Krzyżanowice).

Od Starého Bohumína až po soutok s Olšou plyne Odra v meandrujícím korytě – jen s místy upravenými břehy, a to především u soutoku s potokem Bajčůvka a Bohumínskou stružkou. Při červencové povodni v roce 1997 došlo u Starého Bohumína k protžení šije prvního meandru a náhlemu, ale přirozenému přeložení (avulzi) koryta Odry. Nové řečiště spolu s původním vytvořilo říční ostrov porostlý lužním lesem. Při nízkých vodních stavech se většina plochy starého koryta mění v obrovský náplav s několika každoročně se přemísťujícími potoky. Nedaleko odtud se po proudu nalézá zmiňované mrtvé rameno, které vzniklo protřazením „šurnychelského“ meandru v roce 1966. Spojení bývalého koryta s tokem řeky se již zcela zanedalo. Do ramene však prosakuje voda z blízkého jezera Velký Kalíšok, které vzniklo díky těžbě šterku, a z něhož se stále těží šterkopisek.

Bezprostřední okolí řeky je lemováno měkkým lužním lesem se spontánně se zmlazujícím **topolem černým**, **vrbou bílou** a **vrbou křehkou**. Kromě **olše lepkavé** se zde výrazně vyskytuje také **olše šedá**. Díky akumulacím a erozním procesům tak dochází k neustálým změnám koryta řeky a posunům meandrů, a tím i k existenci bohatého spektra prostředí (biotopů) pro živé organismy. A právě proto jsou meandry očima botaniků, zoologů a ochránců přírody hodnoceny jako velice cenné území.

Základní výzkum byl dosud proveden u **výšších hub (174 druhů)**, **cévnatých rostlin (297 taxonů)** a z **živočichů** zejména u **obratlovců (234 druhů)**. Význam průzkumu dokazují, že území meandrů disponuje vysokou rozmanitostí života v přírodě (biodiverzitou). Počet druhů v jednotlivých třídách obratlovců je následující: **ptáci – 167**, **savci – 39**, **ryby – 34**, **obojživelníci – 9**, **plazi – 5**. Z bezobratlých byl prokázán výskyt **62 druhů pavouků** a **19 druhů vodních měkkýšů**. U hmyzu jsou počty nalezených druhů v některých řádech prozatím tyto: **brouci – 125**, **motýli – 114**, **blanokřídlí – 51**, **dvoukřídlí – 38**, **vážky – 30**, **ploštěnce – 20**, **rovnokřídlí – 15**. Hlavním motívem pro ochranu přírodní památky je ochrana smíšeného **jasanovo-olšového lužního lesa** a čtyř druhů jeho „naturových“ živočichů. Těmi jsou brouci **lesák rumelkový** a **páchník hnědý**, ryba **hořavka duhová** a obojživelník **kuňka žlutobříchá**. Údaje vycházejí z monografického čísla časopisu Poodří z roku 2006.

Poznaj Graniczne Meandry Odry

Zabýtek przyrody Graniczne Meandry Odry leży na terenie kilku dzielnic Bogumina – Nowego Bogumina, Starego Bogumina i Kopytowa. Początek meandrującego odcinka rzeki Odry odnajdziemy za zabudowaniami miejskimi Starego Bogumina. Meandry ciągną się aż do najbliższej położonego miejsca w okręgu morawsko-śląskim, do zbiegu rzek Odry i Olzy (195 m n.p.m.). Meandry obejmują, oprócz przyległych lasów łęgowych, łąk i gruntów orných, także dwa akwenty na prawym brzegu: Mały Kaliszok – wyrobisko żwiru (5 ha) oraz starorzeczce Odry, znajdujące się niedaleko przystani (1,5 ha). Obszar wewnętrzny martwego ramienia i las łęgowy pomiędzy rzeką a dawnym korytem leżą już na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (Seolctwo Chatulupki, Gmina Krzyżanowice).

Od Starego Bogumina do spływu z Olzą plynie Odra meandrującym korytem, którego brzegi tylko w niektórych miejscach zostały poddane regulacji: przede wszystkim tam, gdzie do Odry wpadają potoki Bajčůvka i Bogumínska Stružka. W czasie lipcowej powodzi w 1997 r. koło Starego Bogumina doszło do przerwania pierwszego meandru, co spowodowało nagłe, ale naturalne przemieszczenie się (awulsji) koryta Odry. Nowe koryto wraz z korytem poprzecznym utworzyło wyspę porośniętą lasem łęgowym. Kiedy stan wody jest niski, większa część starorzeczca zamienia się w ogromne namulisko z kilkoma potokami nieustannie zmieniającymi swoje koryta. Niedaleko stąd, jezeli rozmyje z prądem rzeki, znajdźmy wspomniane stare koryto powstałe wskutek przerwania szornychelskiego meandru w 1966 roku. Do rzeki przedostaje się woda z pobliskiego jeziora Wielki Kaliszok, które powstało w wyniku eksploatacji żwiru. Żwir wydobywa się tu do tej pory.

Nadrzeczne tereny okalają miękkie lasy łęgowe ze spontanicznie odnawiającymi się drzewostanem **topoli czarnej**, **wierzy białej** i **wierzy kruchej**. Oprócz **olchy czarnej** można natknąć się na rzadkie okazy **olchy szarej**. Dzięki procesom akumulacyjnym i erozyjnym koryto rzeki nieustannie się przemieszcza, zmieniają też swoje położenie meandry, co stwarza sprzyjające warunki życia (biotopy) dla organizmów żywych. Stąd też meandry oceniane są przez botaników, zoologów i miłośników przyrody jako obszar o niezwykłej wartości.

Podstawowym badaniem poddano tu **grzyby wyższe (174 gatunki)**, **roślin naczyniowe (297 taksonów)**. Jeżeli chodzi o zwierzęta, zajmowano się głównie **kregowcami (234 gatunki)**. Badania wykazały, że teren meandrów odznacza się niezwykłą różnorodnością życia w przyrodzie (biodwersyfikacja). Liczba gatunków w poszczególnych klasach kregowców przedstawia się następująco: **ptaki – 167**, **saki – 39**, **ryby – 34**, **plazi – 5**, **gady – 5**. Jeżeli chodzi o bezkręgowce, potwierdzono obecność **62 gatunków pajaków** i **19 gatunków mięczaków wodnych**. Świat owadów przedstawia się następująco: **chrząszcze – 125 gatunków**, **motyle – 114**, **blonkowi – 51**, **muchowki – 38**, **ważki – 30**, **pluskwiaki – 20**, **iszarńczaki – 15**. Naczelny motywem ochrony przyrody jest potrzeba zachowania mieszanego, **jesionowo-olśowego lasu łęgowego** oraz czterech gatunków charakterystycznych dla tego obszaru organizmów żywych. Są to chrząszcze **gniotlek cynobrowy** i **pachnica dębowa**, ryba **rózanka** i **plaz kumak górski**. Dane pochodzą z monograficznego numeru pisma Poodří z roku 2006.

www.mesto-bohumin.cz

Wydanie: Mesto Bohumín v roce 2011. Wydawca: Mesto Bohumín, 2011 r.
Autori textu / Autorzy tekstów: Lucie Balcárová, Jiří Šuhaj, Petr Štěrba, Tomáš Zeman, Henryk Bittmar.
Foto/Zdjęcia: Dušan Boučný (DB), Martin Mandák (MM), Jiří Šuhaj (JS), Jiří Šuhaj (JS).
Grafické zpracování / Opracowanie graficzne: Dana Klučková – Vanesta, Bohumín.

www.meandryodry.wz.cz